

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: actualisering van het actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering

1. Situering:

Op 3 april 2015 keurde de Vlaamse Regering het actieplan ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme goed (VR 2015 0304 DOC.0321/1BIS).

De Vlaamse Regering wilde met dit actieplan in de eerste plaats voorkomen dat personen radicaliseren, en signalen van gewelddadige radicalisering zo vroeg mogelijk detecteren. Uitgangspunt hierbij is een geïntegreerde preventieve aanpak waarbij ieder beleidsdomein binnen zijn bevoegdheden zijn verantwoordelijkheid opneemt. Het actieplan bevat daarom concrete beleidsvoornemens van de ministers van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie, Jeugd, Media, Welzijn, Onderwijs, Werk en Buitenlands Beleid. Het actieplan maakt ook de brug naar de andere bestuurlijke niveaus en besteedt veel aandacht aan de rol van de gemeenten en de eerstelijnsverleners.

Het Vlaams Platform Radicalisering, een ambtelijke werkgroep met daarin vertegenwoordigers van de administraties, het federale niveau en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, zorgt voor afstemming, uitvoering en opvolging van het actieplan. Op basis van de voortgangsrapportages kan worden vastgesteld dat alle voorgestelde acties uit het actieplan in uitvoering of afgerond zijn.

2. Aanleiding actualisering:

De Vlaamse Regering heeft altijd benadrukt dat het actieplan dynamisch en flexibel is, en dat de aanpak bijgesteld kan worden naar aanleiding van actuele uitdagingen en nieuwe inzichten. Sinds de goedkeuring van het actieplan werden verschillende acties bijgestuurd of aangescherpt, en werden ook nieuwe acties opgestart. Hierover werd telkens uitgebreid gerapporteerd in de voortgangsrapportages.

Een grondigere oefening waarbij het actieplan als geheel onder de loep werd genomen, drong zich echter op. Verschillende factoren spelen hier mee:

1) Een hervormd landschap:

Sinds de goedkeuring van het actieplan is de beleidscontext grondig gewijzigd. Om de samenwerking tussen de beleidsniveaus te verbeteren en zo de integrale veiligheidsaanpak te versterken, werden verschillende maatregelen genomen. We verwijzen, zonder exhaustief te zijn, naar vijf concrete voorbeelden:

1. Op 21 augustus 2015 werd door de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie de omzendbrief verspreid betreffende de informatie-uitwisseling rond en de opvolging van de Foreign Terrorist Fighters (FTF) afkomstig uit België. De omzendbrief vraagt burgemeesters om een Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC) op te richten en hier de socio-preventieve actoren (onderwijs, welzijnswerk, jeugdwerk, OCMW,...) op uit te nodigen. Tijdens dit multidisciplinaire casuoverleg kunnen signalen van (gewelddadige) radicalisering, uitreis en terugkeer besproken worden en kan, indien nodig, een persoonsgerichte aanpak worden opgesteld voor bepaalde personen. De LIVC's coördineren de uitvoering van het preventieve beleid.
2. De aanpak van radicalisering, gewelddadig extremisme en terrorisme (m.i.v. polarisering) werd opgenomen als afzonderlijke cluster in de nieuwe Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019. Deze nota vormt het strategisch beleids- en referentiekader voor alle actoren die omwille van hun bevoegdheden en verantwoordelijkheden of vanuit hun maatschappelijke doelstellingen een bijdrage kunnen leveren om tot een effectieve veiligheidsaanpak te komen. De finale bevoegdheid voor de Kadernota Integrale Veiligheid ligt bij de federale Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken, maar de opmaak ervan gebeurde met nauwe betrokkenheid van de deelstaten.
3. Veel gemeenten zijn zich ondertussen ook bewust van de problematiek en voeren hier een actief beleid rond. Er is lokaal heel wat kennis en expertise aanwezig, maar daarnaast zijn er ook nog altijd ondersteuningsnoden.
4. De Vlaamse overheid werd inmiddels opgenomen in de structuren van het federale Actieplan Radicalisme. Hierdoor is er structureel maandelijks overleg met de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, waar informatie wordt uitgewisseld en afspraken worden gemaakt op strategisch niveau en wordt ook op bovenlokaal niveau de afstemming gegarandeerd.
5. Er werd een dynamische databank geïnstalleerd met informatie over alle FTF. Door middel van de databank wordt alle relevante informatie van alle diensten gecentraliseerd en gedeeld via inlichtingenfiches en informatiekaarten. De databank bevat enkel niet-geclassificeerde informatie. Ook met de gewesten en gemeenschappen werden afspraken gemaakt over informatie-uitwisseling.

Dit gewijzigde landschap wordt meegenomen in het geactualiseerde actieplan.

2) Nieuwe inzichten over de aanpak van radicalisering:

Vanuit haar beleidsvoorbereidende opdracht organiseerde het Vlaams Platform Radicalisering op 4 oktober 2016 een 'Intersectorale netwerkdag radicalisering'. De doelstelling van deze dag was driedelig: (1) een stand van zaken geven over het Vlaamse beleid; (2) eerstelijns werkers, lokale ambtenaren, vormingswerkers, referentieconsulenten, jeugdwerkers, enzovoort samenbrengen om elkaar over sectoren heen (nog) beter te leren kennen; en (3) input verzamelen uit het werkveld om het lopende beleid te toetsen aan de uitvoeringspraktijk en het toekomstige beleid mee vorm te geven.

Daarnaast werden op 13 december 2016 wetenschappers en onderzoekers uit verschillende disciplines samengebracht voor een rondetafel over de preventieve aanpak van radicalisering. Zij reflecteerden, elk vanuit hun expertiseveld, over de huidige aanpak en brachten noden en kansen in kaart.

Ook vonden ook heel wat gesprekken en uitwisselingsmomenten plaats met stakeholders en buitenlandse nationale en regionale overheden, op zowel politiek als ambtelijk niveau.

Tot slot moet in dit verband ook verwezen worden naar de besprekingen en gedachtewisselingen die plaatsvonden in het Vlaams Parlement en de resolutie betreffende de bestrijding van gewelddadige radicalisering die op 27 mei 2015 werd aangenomen in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement.

Al deze consultaties, uitwisselingen en overlegmomenten resulteerden in nieuwe inzichten en aanbevelingen die, waar relevant, werden meegenomen in het geactualiseerde actieplan. Waar aanbevelingen buiten de scope vallen van het actieplan, worden deze rechtstreeks bezorgd aan de bevoegde administraties voor verdere opvolging.

3) Een gewijzigd dreigingsbeeld:

Het gewijzigd dreigingsbeeld confronteert het beleid met nieuwe uitdagingen. Zo is het aantal kandidaat vertrekkers in 2016 sterk gedaald in vergelijking met voorgaande jaren en slechts beperkt gebleven tot enkele gevallen. Dat IS vanuit militair oogpunt in de verdediging is gedrongen, is een factor die speelt. Het gevolg daarvan is dat de aantrekkingskracht van IS afneemt en het steeds moeilijker wordt om nieuwkomers op te vangen en te trainen. IS roept haar aanhangers zelf op om niet naar Syrië of Irak af te reizen en om ter plaatse – in het Westen – actie te ondernemen. Strengere grenscontroles in eigen land, maar ook in de buurlanden, transitlanden en Turkije, kunnen eveneens de daling van het aantal vertrekkers verklaren. Andere factoren zijn onder meer ook de betere socio-preventieve opvolging van kandidaat-vertrekkers en de betere uitwisseling van informatie tussen de verschillende veiligheids- en inlichtingendiensten.

Het aantal terugkeerders is eveneens sterk gedaald. Wel is er een verhoogde vraag tot terugkeer van vrouwen en kinderen. Dit is een nieuwe uitdaging voor het beleid. De terugkeer van Belgische FTF wordt bemoeilijkt, omdat IS zijn leden streng controleert en would-be-terugkeerders beschouwt als verraders. Talrijke geruchten en indicaties wijzen er op dat IS kandidaat-terugkeerders onderwerpt aan strenge straffen.

Het EU-Turkije akkoord om de vluchtelingenstroom naar de EU te controleren, sloot een aantal clandestiene routes af die gebruikt konden worden om strijders terug naar Europa te sturen. Andere, minder evidente, routes dienden zich echter als alternatief aan. Tegelijkertijd merken we op dat IS zijn aanhangers oproept om niet naar Syrië af te reizen maar aanslagen te plegen in Europa. Dat deze oproep niet in dovemansoren valt, tonen de reeks aanslagen aan die plaatsvonden in Frankrijk, Duitsland en ons land. Het risico op een aanslag door homegrown-sympathisanten van IS die niet ter plaatse zijn geweest, stijgt.

Los van de problematiek van de FTF, wordt de samenleving ook steeds vaker geconfronteerd met polarisering tussen en binnen gemeenschappen. Daarbij gaat het niet alleen om toegenomen spanningen tussen inwoners van Belgische en buitenlandse herkomst, maar ook om verdeeldheid binnen de (moslim)gemeenschappen. Dit vereist een bredere maatschappelijke aanpak dan de problematiek van de FTF.

3. Opbouw geactualiseerd actieplan:

Het geactualiseerde actieplan bouwt verder op de realisaties van het vorige actieplan, maar de inzet wordt bijgesteld op basis van de hierboven geschetste factoren.

Het actieplan bestaat uit een aantal *nieuwe* maatregelen (aangeduid met N), het *versterken* van *bestaande* maatregelen (aangeduid met V), evenals *bestaande* maatregelen die doorlopen (aangeduid met B).

Deze maatregelen worden ondergebracht in veertien acties die elk ressorteren onder een van de vijf beleidslijnen:

- 1) coördinatie en samenwerking in de uitvoering;
- 2) ondersteunen van de lokale aanpak;
- 3) organiseren van een persoonsgerichte aanpak;
- 4) versterken van kennis en expertise;
- 5) mobiliseren van het middenveld.

Bijlage 1 omvat het geactualiseerde actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering en geeft een overzicht van de verschillende acties en maatregelen.

Bijlage 2 geeft weer op welke manier het actieplan uitvoering geeft aan de aanbevelingen die werden geformuleerd in de resolutie betreffende de bestrijding van gewelddadige radicalisering die op 27 mei 2015 werd aangenomen in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement.

Bijlage 3 geeft een overzicht van de voornaamste bijstellingen en ontwikkelingen en duidt ook aan hoe de (bijgestelde) acties uit het oude actieplan werden meegenomen in het geactualiseerde actieplan.

4. Verdere opvolging en monitoring:

In het voorjaar van 2018 wordt een nieuwe voortgangsrapportage bezorgd aan het Vlaams Parlement.

In het najaar van 2018 wordt eveneens een globale evaluatie van het actieplan opgestart.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding,

Liesbeth HOMANS

Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering

Overzicht acties en maatregelen

De Vlaamse Regering gaat voor een door iedereen gedeelde samenleving. Daarin staat democratisch burgerschap centraal en is er plaats voor verschillende ideologieën, denkbeelden en levensovertuigingen, zolang zij het voortbestaan van onze rechtsstaat niet ondermijnen. Gewelddadige radicalisering vormt echter een substantiële bedreiging voor de fundamentele rechten en vrijheden van onze democratische rechtsstaat en moet krachtdadig worden aangepakt.

Preventie en repressie gaan hierbij hand in hand. De belangrijkste hefbomen voor repressie liggen op het federale niveau. De belangrijkste hefbomen voor preventie (primair, secundair en tertiair) bevinden zich op het niveau van de gemeenschappen en gewesten. Overleg en afstemming tussen overheden is dan ook noodzakelijk.

De Vlaamse Regering wil met dit actieplan in de eerste plaats voorkomen dat personen radicaliseren, en signalen van gewelddadige radicalisering zo vroeg mogelijk detecteren. Bij het merendeel van de maatregelen ligt de focus dus op primaire en secundaire preventie. Uitgangspunt hierbij is een geïntegreerde preventieve aanpak waarbij ieder beleidsdomein binnen zijn bevoegdheden zijn verantwoordelijkheid opneemt. Hierbij is het niet de bedoeling om nieuwe structuren te creëren, maar wel om het bestaande reguliere aanbod en de competenties van de eerstelijns werkers te versterken.

Gemeenten zijn voor de Vlaamse Regering de eerste partners in deze aanpak. Radicalisering doet zich immers vaak voor in een lokale context. Het is de taak van gemeenten om zorgwekkende ontwikkelingen tijdig te signaleren en daarop te reageren. Zij staan bovendien het dichtst bij de burgers en zijn het eerste aanspreekpunt voor lokale diensten en organisaties. Vanuit hun regierol dienen zij te zorgen voor afstemming en samenwerking tussen alle belangrijke lokale partners.

Het actieplan besteedt ook aandacht aan de aanpak van polarisering. Polarisering tast persoonlijke relaties aan en ondermijnt maatschappelijke participatie en sociale stabiliteit. Radicalisering kan polarisering in de hand werken, maar ook (inter)nationale ontwikkelingen en gebeurtenissen kunnen een trigger vormen. Omgekeerd kan een gepolariseerde samenleving dan weer een vruchtbare voedingsbodem vormen voor onverdraagzame radicale ideologieën. Preventie van radicalisering en polarisering worden daarom in dit plan in samenhang aangepakt.

Dit actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering beschrijft de geïntegreerde aanpak langs vijf beleidslijnen: (1) coördinatie en samenwerking in de uitvoering; (2) ondersteunen van de lokale aanpak; (3) organiseren van een persoonsgerichte aanpak; (4) versterken van kennis en expertise; en (5) mobiliseren van het middenveld.

Specifieke maatregelen ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering zijn alleen zinvol als tegelijkertijd wordt ingezet op een inclusieve samenleving, waar iedereen zich thuis voelt en dezelfde kansen krijgt. Die bredere inzet weerspiegelt zich onder meer in de maatregelen die zijn opgenomen in het Horizontaal Integratiebeleidsplan, het Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

In het actieplan wordt aangegeven wat reeds bestaande maatregelen zijn (aangeduid met de letter 'B'), welke maatregelen worden versterkt (aangeduid met de letter 'V') en welke maatregelen nieuw zijn (aangeduid met de letter 'N'). Bij het actieplan is een begrippenlijst gevoegd met een beschrijving van gebruikte termen en afkortingen.

Coördinatie en samenwerking in de uitvoering			
Actie 1: Coördinatie op Vlaams niveau			
Omschrijving	Actoren	Budget	Verantwoordelijke minister
<p>1.1 (B) Coördinatie via het Vlaams Platform Radicalisering – een netwerk van aanspreekpunten vanuit de verschillende beleidsdomeinen (KB, OV, WVG, CJSM, WSE). In functie van afstemming met de federale overheid en de lokale overheden, zijn ook het OCAD, de FOD Justitie, de VGC en de VVSG vertegenwoordigd in het Platform. KB (en concreet ABB) staat in voor de coördinatie van het Platform.</p>	KB (coördinatie) OV WVG CJSM WSE VVSG VGC OCAD FOD Justitie	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk
<p>1.2 (B) Terugkoppeling en reflectie over het gevoerde beleid met experts (academici, terreinwerkers, ...).</p>	KB OV WVG CJSM WSE	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk
<p>1.3 (N) Opstarten evaluatie van het actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering in het najaar van 2018. Deze evaluatie dient inzicht te bieden in de werking en resultaten van de maatregelen uit het actieplan.</p>	KB (coördinatie) OV WVG CJSM WSE	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid
<p>1.4 (V) Overzichtelijke informatiedoorstroming en bekendmaking van het bestaande aanbod inzake de preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering. De verschillende beleidsdomeinen zorgen voor een duidelijke, laagdrempelige (en gezamenlijke) communicatie over het beleid en het aanbod.</p>	KB OV WVG CJSM WSE VVSG	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk

Actie 2: Samenwerking met federale overheidsdiensten			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
<p>2.1 (M) Betrokkenheid en afstemming vanuit de Vlaamse bevoegdheden in het kader van de actualisering en uitvoering van het federale Plan Radicalisme, onder meer via deelname aan de Nationale Task Force en relevante werkgroepen (onder meer rond gevangenis, preventie en strategische communicatie). De informatiedoorstroming tussen de federale overheid en de Vlaamse actoren wordt verzekerd, waarbij er duidelijke afspraken worden gemaakt over infofluxen en gebruik van informatie. De aanpak wordt via het Platform afgestemd.</p> <p>Daarnaast is er afstemming over de aanpak van gewelddadig extremisme en disengagementstrajecten binnen de IMC Justitieuizen, de interfederale werkgroep infoflux, de expertisenetwerken van het College van Procureurs-generaal en de permanente werkgroep College Procureurs-generaal en de Justitieuizen.</p> <p>Tot slot is de Vlaamse overheid ook vertegenwoordigd in de werkgroepen van het Globaal Veiligheids- en Preventieplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Op die manier kan er ook binnen Brussel gewerkt worden aan afstemming met het Vlaams beleid.</p> <p>Binnen de verschillende overlegplatformen wordt het belang van afstemming tussen de bestuurlijke, politieele en strafrechtelijke opvolging meegenomen in de disengagementstrajecten. Deze afstemming wordt geconcretiseerd in het handboek LIVC.</p>	KB OV WVG CISM WSE OCAD FOD Justitie WVG	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk
2.2 (N) Verspreiden van de contactgegevens PLP41, het up-to-date houden van de politieaanspreekpunten via een databank en actualiseren van goede praktijken.	OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
2.3 (N) Organiseren van een netoverschrijdend overleg met de Brusselse politiezones en de onderwijskoepels/GO! met het oog op het maken van goede werkafspraken.	OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
Actie 3: Samenwerking met andere regio's en landen			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
<p>3.1 (M) Versterking van de betrokkenheid bij de initiatieven van de Europese Commissie, door aan te sluiten bij het 'Network of Prevent Coordinators' en door vertegenwoordigers te voorzien in de verschillenden 'RAN working groups'. Infodoorstroming naar het Platform wordt voorzien en waar relevant worden aanbevelingen meegenomen.</p> <p>Een specifiek initiatief in dit verband betreft de deelname vanuit het jeugdbeleid aan de expertengroep van de Europese Commissie 'Defining the specific contribution of youth</p>	KB OV WVG CISM WSE	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk

work as well as non-formal and informal learning to fostering active citizenship and participation of young people in diverse and tolerant societies and preventing marginalisation, radicalisation potentially resulting in violent behaviour'. Er wordt gezorgd voor de verspreiding van de toolbox en goede praktijkvoorbeelden van de verschillende deelnemende lidstaten naar de jeugdwerksector.			
<p>3.2 (B) Uitwisseling van kennis en expertise met andere regio's en het buitenland. Waar er zich opportuniteiten voordoen, worden (bilaterale) samenwerkingsverbanden uitgebouwd. Hierbij worden de departementen ondersteund door het DBZ, die via de AAVR alle informatie, acties en berichtgeving m.b.t. radicalisering en polarisering in het land van hun post inventariseren en rapporteren. Daarnaast zorgen de AAVR ook ter plaatse voor kennisdeling over het Vlaamse beleid ter zake. De aanpak wordt via het Platform afgestemd.</p> <p><u>Concrete voorbeelden:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een rondetafel met Nederland georganiseerd rond het uitwisselen van goede praktijken in het kader van de preventie van radicalisering en het tegengaan van polarisering. • In opvolging van een uitwisselingsmoment in Noordrijn-Westfalen, gefaciliteerd door de AAVR in Duitsland, zal vanuit het Platform een delegatie vanuit Noordrijn-Westfalen worden ontvangen. • Het Departement OV zit op regelmatige basis samen met de Franse Gemeenschap om elkaar op de hoogte te houden van nieuwe ontwikkelingen en nieuwe initiatieven onderling af te stemmen. 	KB OV WVG CJSM WSE IV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk Minister van Buitenlands Beleid
3.3 (B) Actieve deelname aan de ET2020-werkgroep ter opvolging van de 'Paris Declaration on the promoting of citizenship and the common values of freedom, tolerance and non-discrimination through education'.	OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
3.4 (N) Organisatie van vier studiedagen naar aanleiding van de gezamenlijke verklaring van de ministers bevoegd voor jeugd in Frankrijk en de drie gemeenschappen van België. Doel van deze studiedagen is uitwisseling en kennisdeling rond de rol van jeugdbeleid en jeugdwerk bij de preventie van gewelddadig radicalisme. Bij de Vlaamse studiedag in mei 2017 zal de focus liggen op de rol van jeugdwerkers op het vlak van haatspraak en gewelddadige radicalisering, met uitwisseling rond vorming en goede praktijken.	CJSM Vertegenwoordigers van de andere gemeenschappen en Frankrijk JINT	15.000 € TCA (Transnational Cooperation Activities)-middelen JINT YiA (Youth in Action) December 2016 – december 2017	Minister van Jeugd

Ondersteunen van de lokale aanpak			
Actie 4: Ondersteuning gemeentelijke regierol			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
<p>4.1 (B) Financiële ondersteuning van gemeenten met een hoog risicopotentieel, met het oog op het opnemen van de regierol in het ordenen en afstemmen van het lokaal aanbod, inclusief het bijkomende aanbod dat voorzien wordt door de Vlaamse overheid.</p>	<p>KB</p> <p>Aalst, Antwerpen, Gent, Maaseik, Mechelen, Mene, Oostende, Vilvoorde, Zele</p>	<p>568.311 € (jaarlijks, 2017-2018)</p>	<p>Minister van Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid</p>
<p>4.2 (N) Financiële ondersteuning van een aantal verstedelijkte kernen binnen het arrondissement Halle-Vilvoorde die geconfronteerd worden met de grootstedelijke problematieken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De betrokken gemeenten kunnen de middelen o.a. inzetten in het kader van de preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering.</p>	<p>KB</p> <p>Vilvoorde, Dilbeek, Halle</p>	<p>3.000.000 € (jaarlijks, 2017-2019)</p>	<p>Minister van Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid</p>
<p>4.3 (V) Advies en ondersteuning door VVSG van gemeenten, via expertiseontwikkeling en kennisdeling inzake lokale aanpak van gewelddadige radicalisering en polarisering.</p> <p><u>Concrete initiatieven:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • fungeren als een helpdesk voor gemeenten voor advies en ondersteuning op maat; • samenbrengen van lokale ambtenaren met het oog op netwerkvorming en intervisie; • in kaart brengen van ondersteuningsnoden; • bundelen van goede praktijken; • opmaak van en meewerken aan ondersteunende publicaties; • organisatie van studiedagen; • plaatsbezoeken i.f.v. advies en ondersteuning op maat en deelname aan lokaal overleg; • internationale uitwisseling. 	<p>KB</p> <p>VVSG</p>	<p>344.575 € (2017-2019)</p>	<p>Minister van Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid,</p>
<p>4.4 (B) Advies en ondersteuning door Agil van gemeenten en lokale diensten en voorzieningen bij vragen over interculturaliteit, samenleven in diversiteit en sociale samenhang. Bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe het samenleven bevorderen in buurten waar mensen van verschillende herkomst samenleven? • Hoe de dienstverlening toegankelijk maken voor mensen met een buitenlandse herkomst? 	<p>KB</p>	<p>Binnen de reguliere middelen</p>	<p>Minister van Integratie en Inburgering</p>

<ul style="list-style-type: none"> Hoe mensen met een buitenlandse herkomst betrekken bij het lokale beleid? <p>Het aanbod wordt prioritair ter beschikking gesteld van gemeenten met een radicaliserings- of polariseringsproblematiek.</p>			
<p>4.5 (N) Inzetten op de versterking van de sociale samenhang en de creatie van duurzame verbinding op gemeentelijk of wijkniveau. Op die manier wordt ook bijgedragen aan de leefbaarheid en de veiligheid en kunnen mogelijke voedingsbodems voor gewelddadige radicalisering worden aangepakt. Succesvolle methodieken en interventies en inspirerende praktijkvoorbeelden worden geïnventariseerd en verspreid naar gemeenten.</p>	KB	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid
<p>4.6 (N) Om de verspreiding van extremisme geen kans te geven, is het van belang dat de onderliggende normen en waarden van de rechtsstaat worden gedeeld en uitgedragen. Er wordt daarom een oproep gelanceerd naar gemeenten en de VGC om, vanuit hun regierol en in samenwerking met het maatschappelijk middenveld, initiatieven te nemen rond normen en waarden, rechten en plichten en actief en gedeeld burgerschap. De projecten worden onder meer beoordeeld op basis van hun doelgroepgerichtheid.</p>	KB	1.000.000 € (AMIF)	Minister van Integratie en Inburgering
<p>4.7 (B) Garanderen van structureel (inter)sectoraal overleg door lokale en Vlaamse ambtenaren en organisaties samen te brengen om elkaars aanbod te leren kennen, noden af te stemmen en efficiënte werkspraken te maken. Organisaties of personen die een rol hebben in de aanpak van radicalisering worden hierbij betrokken.</p> <p><u>Concrete voorbeelden:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In kaart brengen van lokale noden in de verhouding tussen onderwijsactoren en gemeenten om op basis daarvan gerichte vormingsmomenten te organiseren. Vormingsmomenten organiseren voor ambtenaren en medewerkers die directe contacten hebben met scholen (o.a. onderwijsinspectie, LOP-deskundigen,...) en voor hen handvatten ontwikkelen. Structureel sectoroverleg waarbij er wordt afgestemd met koepelorganisaties en lokale organisaties die werken rond positieve identiteitsontwikkeling (o.a. De Ambrassade, VVJ, Formaat, JES, Uit de Marge, Groep Intro en verschillende lokale organisaties) via specifieke ondersteuning en/of belangenvertegenwoordiging van jongeren (vooral deze met een hoge kwetsbaarheid) en hun begeleiders. Op deze manier wordt er nuttige beleidsinformatie ontsloten naar de organisaties en houdt de afdeling jeugd de vinger aan de pols over de noden en de realiteit van de organisaties en jongeren. 	KB OV WVG CJSM WSE VVSG	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk

Actie 5: Kwaliteitsvolle en lokaal verankerde hulpverlening en begeleiding			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
5.1 (B) De Huizen van het Kind vervullen een functie als niet-probleem gebonden front-office waar alle gezinnen terecht kunnen, waaronder dus ook gezinnen met een radicaliseringsproblematiek. Het is de bedoeling om tegen het einde van de lopende regeerperiode in elke Vlaamse gemeente een Huis van het Kind te hebben, al dan niet via intergemeentelijke samenwerking.	WVG	Binnen de reguliere middelen	Minister van Welzijn
5.2 (M) Financiering van het project 'Preventie van radicalisering in Vilvoorde' waarbij actief wordt ingezet op het verbinden van sociale organisaties, de moslimgemeenschap en het stadsbestuur. Dit project heeft als doelstelling om het netwerk van bestaande (jeugd)hulpverlening in Vilvoorde zichtbaar te maken, knelpunten te identificeren en het formuleren van voorstellen om deze knelpunten weg te werken. Dit door contacten te onderhouden met politie, onderwijsinstellingen en alle andere relevante partners. Het project resulteert in een draaiboek om goede praktijken over te zetten naar andere steden, gemeenten en of organisaties. De resultaten van het eerste deel van het project, dat liep van 1 april 2015 tot 31 maart 2017, worden hierin mee opgenomen. We maken werk van een structurele inbedding van het aanbod van de Cocon te Vilvoorde en Hou-Vast van de Touter te Antwerpen.	WVG Cocon-Vilvoorde De Touter	55.000 € (verlenging van 1 jaar vanaf 1 april 2017)	Minister van Welzijn
5.3 (N) Ondersteunen van het project 'Theologische aanpak islamitische radicalisering'. Het project biedt een aanbod waarbij gefocust wordt op de terugdraaiende werkdynamiek voor vergevorderde radicaliseringsprocessen, vroegdetectie, vroeginterventie en terugval-/hervalpreventie. Het biedt remediatie van irrationele en radicale/extreme denkpatronen vanuit een theologisch perspectief binnen de hulpverlening.	WVG Platform Vlaamse Imams en Moslimdeskundigen EMB	Binnen de reguliere middelen	Minister van Welzijn
5.4 (V) Verlenging en uitbreiding van het project 'Netwerk Islamexperten'. Door middel van dit netwerk van ervaren islamexperten die zowel een grondige kennis hebben van de islamitische theologie en eveneens vertrouwd zijn met de leefwereld van de jongeren kan er duiding gegeven worden over de islam en de islamitische normen en waarden aan jongeren, klasgroepen en eerstelijns werkers (leerkrachten, CLB-medewerkers, time-outprojectbegeleiders). Het netwerk Islamexperten wordt nog meer bekend gemaakt, o.a. aan de hand van affiches, flyers, website en reportage 'in de hielen van een islamexpert'.	OV EMB	137.000 €	Minister van Onderwijs
5.5 (V) Verlenging en uitbreiding van het project 'Connect'. Het project heeft als doel om heel snel expertise in te zetten in die scholen in Vlaanderen en Brussel waar een concentratie van jongeren met extreem risicogedrag de draagkracht en de veerkracht van het leerkrachtenteam en de scholen te boven gaat.	OV Arktos	190.000 €	Minister van Onderwijs

5.6 (N) Via projecten inzetten op een preventief aanbod dat zich specifiek richt tot doelgroepen voor wie de drempel naar de reguliere diensten vaak nog te hoog ligt.	OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
5.7 (N) Lanceren van een oproep om projecten te ondersteunen die inzetten op polarisatiemanagement en bij uitbreiding weerbaarheidstraining, herstelgericht werken, omgaan met conflicten.	OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
5.8 (V) Bieden van ondersteuning in het kader van traumabegeleiding, o.a. via Solentra aan hulpverleners, zowel bij assessment als binnen hulpverleningstraject.	WVG	546.000 € (voor CGG en Solentra)	Minister van Welzijn
5.9 (B) Aanbieden van speciale tewerkstellingstrajecten aan geradicaliseerde en kwetsbare jongeren. De methodiek die VDAB hanteert om werkzoekenden zo snel en duurzaam mogelijk naar werk toe te leiden is gebaseerd op het zelfredzaam maken van de werkzoekende via een maatgerichte aanpak met inzet van de gepaste methodieken (het bepalen van een jobdoelwit, versterken van sollicitatievaardigheden, opstellen van een goed cv, versterken van arbeidsmarktcompetenties, aanscherpen technische competenties,...) om de werkzoekende zo snel en duurzaam mogelijk aan het werk te krijgen. In het kader van deze maatgerichte aanpak wordt extra aandacht besteed aan radicaliserende jongeren (preventief) en voormalige FTF (curatief). De VDAB-bemiddelaars werden gevormd om alert te zijn voor tekenen van radicalisering.	WSE	Binnen de reguliere middelen	Minister van Werk
5.10 (N) Oprichting van een werkgroep Brussel/Vlaamse Rand om de noden in kaart te brengen, info uit te wisselen en te komen tot een aanbod voor jongeren uit Brussel en de Vlaamse Rand.	OV CJSM KB WVG VGC	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs Minister van Media, Jeugd en Brussel Minister van Welzijn Minister van Vlaamse Rand

Organiseren van een persoonsgerichte aanpak

Actie 6: Begeleiding van geradicaliseerde personen

<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
<p>6.1 (M) Ondersteuning van gemeenten en socio-preventieve actoren in het kader van de begeleiding van geradicaliseerde personen, onder meer via disengagementstrajecten, en, hierbij aansluitend, de uitbouw van LIVC's. De aanpak wordt via het Platform afgestemd.</p> <p>Een disengagementstraject dat sociale re-integratie beoogt, is een traject op maat van een individu in de aanpak van gewelddadig extremisme dat ingrijpt op meerdere levensdomeinen en werkzame factoren. Binnen een dergelijk traject zijn de facto meerdere actoren betrokken. De begeleiding omvat zowel veiligheids- als socio-preventieve begeleidingsaspecten binnen een lange termijnperspectief en waarin de continuïteit van de opvolging wordt verzekerd. Gelet op het belang van de sociale context vindt het traject ook aansluiting bij de lokale realiteit van het individu en kan het steunen op de lokale partners.</p> <p>Bij het opbouwen van het traject worden minstens volgende levensdomeinen onderzocht: psychosociale begeleiding, opleiding en tewerkstelling, trauma- of gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg, waaronder ook de verslavingszorg, betrokkenheid en begeleiding van de sociale context en het betrekken van personen die een alternatief discours aan het gedachtengoed van gewelddadig extremisme kunnen bieden, zoals personen met een religieuze autoriteit en andere steunfiguren. Bij het uittekenen van een dergelijk traject, kan onder meer een beroep gedaan worden op het aanbod dat is opgenomen onder actie 5.</p> <p><u>Concrete initiatieven:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • aanbieden van handvatten eerstelijns werkers rond terugkerende FTF, hun families en kinderen; • meewerken aan het initiatief van de federale overheid om een geïntegreerde en sluitende handleiding over LIVC's te ontwikkelen, waarbij ook het luik 'disengagementstrajecten' wordt meegenomen, en met vanuit de Vlaamse overheid aandacht voor de deelname van de Vlaamse socio-preventieve actoren; • organiseren van vormingen/studiedagen; • verspreiding en bekendmaking van goede praktijken (bv. Radix-tool); • informatieverstoring over beroepsgeheim/ambtsgeheim binnen de betrokken sectoren. 	<p>KB (coördinatie) OV WVG CJSM WSE VWSG OCAD</p>	<p>Binnen de reguliere middelen</p>	<p>Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk</p>

<p>6.2 (V) Versterken van de hulp- en dienstverlening in de gevangnissen met twee consulenten, gespecialiseerd in de problematiek. Zij bieden ondersteuning naar de hulp- en dienstverleners, brengen expertise in, bouwen mee aan het beleid en zijn inzetbaar om disengagementstrajecten, zoals omschreven in actie 6.1, op te nemen.</p>	<p>WVG (coördinatie) WSE OV CJSM KB</p>	<p>200.000 € op jaarbasis + regulier budget inzake hulp- en dienstverlening in gevangnissen</p>	<p>Minister van Welzijn Minister van Werk en Sport Minister van Onderwijs Minister van Cultuur Minister van Wonen en Integratie en Inburgering</p>
<p>6.3 (V) Uitwerken van een gezamenlijke aanpak voor de disengagements/begeleidingsstrajecten, zoals omschreven in actie 6.1, in samenwerking met het Directoraat-Generaal Penitentiaire Inrichtingen. Een ambtelijke werkgroep werkt disengagement- en begeleidingstrajecten (op maat en rekening houdend met de fase van radicalisering) uit, om toe te passen in diverse contexten van hulpverlening (in detentie en na detentie, in Gemeenschapsinstellingen, in de vervolghulpverlening...) en die uitvoering geeft aan de inzichten vanuit een multi-agency approach en gelinkt is aan de regierol van gemeenten in het kader van de werking van de LIVC.</p>	<p>WVG (coördinatie) WSE OV CJSM</p>	<p>Binnen de reguliere middelen</p>	<p>Minister van Welzijn</p>
<p>6.4 (V) Uitwerken van een kader voor justitieassistenten die justitiabelen opvolgen die verdacht of veroordeeld werden voor deelname aan een terroristische organisatie. Tevens worden bijkomende opleidingen in het omgaan met de radicaliseringsproblematiek georganiseerd voor deze justitieassistenten en zal een intervisiesysteem worden opgestart.</p> <p>Via het Globaal Plan wendt de afdeling Justitiehuisen middelen aan naar partners die invulling geven aan de uitvoering van voorwaarden opgelegd in radicaliseringsdossiers. De justitiehuisen vertalen in overleg met de opdrachtgevers werkbare voorwaarden – als een operationele vertaling van de definitie van een disengagementstraject zoals op het IMC Justitiehuisen besproken – die opgelegd kunnen worden in radicaliseringsdossiers. Om een effectief traject uit te werken in radicaliseringdossiers worden samenwerkingsverbanden aangegaan met partners die invulling kunnen geven aan de voorwaarden die opgelegd worden in dergelijke dossiers.</p>	<p>WVG</p>	<p>Binnen de reguliere middelen</p>	<p>Minister van Welzijn</p>
<p>6.5 (B) Ontwikkelen van een afsprakenkader met de lokale islamconsulenten over het aanstellen van islamconsulenten in de gemeenschapsinstellingen en in het Vlaams detentiecentrum.</p>	<p>WVG</p>	<p>Binnen de reguliere middelen</p>	<p>Minister van Welzijn</p>

Versterken van kennis en expertise			
Actie 7: Wetenschappelijk onderzoek naar radicalisering en polarisering			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
<p>7.1 (B) Voeren van onderzoek om radicalisering en polarisering in kaart te brengen. Inventariseren van onderzoeken en meetinstrumenten die (inter)nationaal beschikbaar zijn en nagaan van de toepassingsmogelijkheden in Vlaanderen, onder meer via de publicatie "Deradicalisering: Wetenschappelijke inzichten voor een Vlaams Beleid", van het VVI. De aanpak wordt via het Platform afgestemd.</p>	KB OV WVG CJSM WSE VVI	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk
<p>7.2 (V) Organiseren van een (opvolgings)rondetafel met wetenschappers en onderzoekers uit verschillende disciplines. Zij reflecteren, elk vanuit hun expertiseveld, over de huidige aanpak van gewelddadige radicalisering en polarisering en brengen noden en opportuniteiten in kaart. De aanpak wordt via het Platform afgestemd.</p>	KB OV WVG CJSM WSE	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk
Actie 8: Vorming voor eerstelijns werkers			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
<p>8.1 (V) Organiseren van verschillende vormingen voor eerstelijns werkers (leerkrachten, hulpverleners, jongerenwerkers,...) in het kader van radicalisering/polarisering. Elk beleidsdomein werkt hiervoor samen met de sectorale steunpunten en koepels. De aanpak en inhoud worden via het Platform afgestemd.</p> <p><u>Concrete initiatieven:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Een pool van vormingswerkers uit de verschillende sectoren, die allen een trainde-trainer rond positieve identiteitsontwikkeling en omgaan met radicalisering hebben doorlopen, zorgen voor verdere vorming en kennisdeling binnen hun sector. • Organiseren van vormings- en opleidingsdagen om de kennis van de hulp- en dienstverlenende actoren in de gevangenissen omtrent radicalisering en gewelddadig radicalisme te vergroten en te verdiepen. • Organiseren van vorming over de doelgroep en aanpak van minderjarigen. Het betreft een pluridisciplinaire opleiding, in samenwerking met het IGO, waarbij het uitwisselen van ervaringen en het nadenken over vormen van samenwerking centraal staat inzake radicaliserende of geradicaliseerde minderjarigen en (teruggekeerde) FTF'ers. 	KB OV WVG CJSM WSE	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk

<ul style="list-style-type: none"> • De jeugdwerksector voorziet een vormingsaanbod voor en door jeugdwerkers om met jongeren te werken rond interculturele ontmoeting en positieve identiteitsontwikkeling. Zowel in vorming met jongeren als in train-de-trainer initiatieven voor jeugdwerkers kan gewerkt worden aan vaardigheden en weerbaarheid om zo meer bestand te zijn tegen signalen van polarisering, stigmatisering en uitsluiting. Op een open manier het gesprek aan gaan, een vertrouwensband opbouwen en erkenning van de zoektocht naar identiteit zijn enkele cruciale aspecten. Het jeugdwerk heeft hier al heel wat expertise rond ontwikkeld en blijft die inzetten om jongeren en jeugdwerkers te versterken • Organiseren van een vormingsaanbod rond radicalisering en interculturalisering aan actoren binnen welzijnswerk en jeugdhulp, gericht op het vergaren van kennis en het kunnen hanteren van concrete handvatten en het ontwikkelen van een organisatiestructuur en –beleid zodat voorzieningen preventiever en kwalitatiever kunnen omgaan met een eventuele radicaliseringsproblematiek. • AgII organiseert vormingen, informeert en ondersteunt de eigen medewerkers in het professioneel omgaan met verontrustend gedrag van cliënten of groepen in de samenleving. • Nagaan hoe polarisering/diversiteit en de omgang met polarisering en conflictsituaties kunnen opgenomen worden als prioritaire nascholing voor onderwijzend personeel. 		<p>200.000 voor 4 OTA's + 75.000 € voor De Touter (2017)</p>	
Actie 9: Verspreiding van expertise, goede praktijken en methodieken			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
<p>9.1 (V) De ondersteuningsstructuren binnen de verschillende sectoren zorgen voor (intersectorale) expertiseontwikkeling en ontsluiting van goede praktijken, methodieken en materialen.</p> <p><u>Concrete initiatieven:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontsluiten en versterken van kennis en expertise voor professionals werkzaam in opvoedings- en gezinsondersteunende initiatieven, hulpverlening, ... • Organiseren van intersectorale intervisie met actoren betrokken bij de preventie van radicalisering om te komen tot afstemming (bv. in het kader van de betrokkenheid bij de LIVC's). • In kaart brengen van het jeugdhulpaanbod gericht op radicalisering en opstellen van een handreiking voor de diverse partners. Het doel is om goede praktijken te verzamelen en te delen. Hiermee wordt een leidraad geboden voor actoren in de jeugdhulp die worden geconfronteerd met radicaliserende jongeren opdat men zou weten waar men terecht kan met algemene en/of specifieke vragen rond de hulpverlening aan deze jongeren. 	KB OV WVG CJSM WSE	Binnen de reguliere middelen	Minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister van Onderwijs Minister van Welzijn Minister van Jeugd en Media Minister van Werk

<ul style="list-style-type: none"> • Het aanbod van de OTA binnen de jeugdhulp werd versterkt en moet verduurzaamd. • Actualisering van het multimediale klasse-dossier Radicalisering en verdieping met aanvullingen rond polarisering, identiteitsontwikkeling bij jongeren, inzichten in verbindende communicatie en andere vormen van radicalisering • Herwerking, actualisering en toegankelijker maken van de canvas noodplanning. • Het Bijzonder Comité herinneringseducatie en het VVI zorgen voor onderzoek en een webinar-reeks rond polarisering. • Via de referentiepersonen onderwijs een aanbod doen naar scholen betreffende sensibilisering en vorming rond radicalisering en polarisering. • Het bestaande ondersteuningsaanbod voor het leerplichtonderwijs vertalen naar een aanbod voor het hoger onderwijs en volwassenenonderwijs. Samen met de aanbieders van hoger onderwijs en volwassenenonderwijs worden eventuele bijkomende noden gedetecteerd en wordt er gewerkt aan een vlotte informatiedoorstroming. • Ontsluiten van informatie naar jeugdorganisaties, die aangeven dat ze weinig zicht hebben op de activiteiten en rollen die de Vlaamse overheid en meer specifiek de afdeling Jeugd opneemt rond het thema. Dit gebeurt als via structureel overleg (zie maatregel 4.7) en wordt nog verder zichtbaar gemaakt via ontsluiting op online aanbod. • Docureeks 'IS in het vizier'. Deze vierdelige reeks van de VRT tracht een beeld te schetsen van het conflict met IS vanuit verschillende invalshoeken. Aan deze reeks zijn ook voordrachten gekoppeld voor jongeren en een multimediaal lessenpakket dat specifiek is afgestemd op maat van jongeren. Dit wordt onder meer ter beschikking gesteld via Het Archief voor Onderwijs van het VIAA. 			
Actie 10: Ondersteuning van eerstelijns werkers via referentiepersonen			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
<p>10.1 (B) Voor Jongerenwelzijn: In elke regio werden minimaal 2 referentieconsulenten aangeduid, verspreid over de regio's en over de diensten (SDJ en OCJ). Zij zijn opgeleid in de thematiek (via intervisie en informatie-uitwisseling, casusbespreking, vormingsmomenten) zodat zij hun collega's kunnen ondersteunen.</p> <p><u>Voor justitiehuisen:</u> In elk justitiehuis werd een effectief en plaatsvervangende referentie-justitieassistent aangesteld. Na een basisopleiding in 2016, worden voor hen nieuwe opleidingen inzake radicalisering georganiseerd opdat ze hun collega's kunnen ondersteunen en hun rol als intern aanspreekpunt kunnen waarmaken.</p>	WVG	Binnen de reguliere middelen	Minister van Welzijn

Voor CAW's: In elk CAW werd een referentiepersoon (of team) aangesteld om hulpvragen i.v.m. radicalisering op te volgen (als backoffice van de Opvoedingslijn of rechtstreeks te contacteren).			
10.2 (B) Bij de onderwijskoepels, het GO! en de CLB-sector worden referentiepersonen 'radicalisering' aangeduid. Zij bouwen expertise op rond het thema en stellen die ter beschikking van hun collega's. Met hen wordt op regelmatige basis afgestemd.	OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs.
Actie 11: Vorming en professionalisering van imams en moskeeverenigingen			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
11.1 (B) Uitwerken van een gericht en geïntegreerd vormingsaanbod (MO en NT2) voor imams, dat inspeelt op hun specifieke leernoden en -behoeften en ook beter aansluit bij het werkveld van de imams in Vlaanderen. In dat kader werden twee pilootprojecten opgestart (een in Vlaams Brabant door AgII en een in de stad Antwerpen door Atlas). Om het project te verdiepen en de focus te verbreden naar een structureel aanbod op maat van bedienaars van andere erkende erediensten, is het project van Atlas verlengd met een jaar (tot juli 2017). Op basis van opgedane ervaringen en in afstemming met alle partners wordt bekeken hoe het aanbod kan worden verankerd.	KB Atlas	70.000 € (verlenging project Atlas)	Minister Integratie en Inburgering
11.2 (B) Bij de vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap aandringen op een kwalitatieve opleiding voor imams in Vlaanderen, waarvan kennis van het Nederlands en kennis van de maatschappelijke context essentiële onderdelen uitmaken. In functie hiervan werd een stuurgroep Imamopleiding opgestart. Het EMB onderzoekt via interne werkgroepen de mogelijkheden tot het oprichten van een volwaardige imamopleiding.	OV EMB	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
11.3 (B) De KU Leuven en de AUHA onderzoeken samen met het EMB de mogelijkheid om het bestaande aanbod uit te breiden en/of te versterken. De Vlaamse overheid neemt hierin een faciliterende rol op.	OV EMB KU Leuven AUHA	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
11.4 (B) Voorzitters van moskeeën en imams worden geïnformeerd over het onderwijs-, jeugdhulp-, welzijns- en tewerkstellingsaanbod zodat zij gericht kunnen toeleiden hiernaar.	WVG (coördinatie) OV CJSM WSE KB EMB	Binnen de reguliere middelen	Minister van Welzijn Minister van Onderwijs Minister van Jeugd en Media Minister van Werk Minister van Integratie en Inburgering

Actie 12: Inzetten op burgerschapscompetenties			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
12.1 (B) Inzetten op het werken rond en versterken van burgerschapscompetenties via ondersteuning van leerkrachten. Departement OV ondersteunt actief het BCH i.s.m. met VVI in het kader van herinneringseducatie. Ondersteunen van organisaties die een didactisch aanbod en vormingen ontwikkelen ter ondersteuning van de implementatie van burgerschapseducatie.	OV	Kazerne Dossin: 10.000 € (2017) BCH: 60.000 € per schooljaar KBS: 103.000 € per jaar Vormen: 0.5 VTE Studio Globo: 1 VTE	Minister van Onderwijs
12.2 (N) Indien nodig formuleren van eindtermen rond burgerschap, rekening houdend met de conclusies van het eindtermendebat.	OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
12.3 (B) Inzetten op het werken rond en versterken van mediawijsheid via ondersteuning van leerkrachten. Ondersteuning van het kenniscentrum Mediawijs en verspreiding en ontwikkeling van tools rond omgaan met haatspraak en mediawijsheid binnen onderwijs.	OV	7.000 €	Minister van Onderwijs
12.4 (B) Vanuit het idee dat interlevensbeschouwelijke dialoog als hefboom kan gebruikt worden in gesprekken tussen leerlingen van verschillende overtuigingen, werd er tussen vertegenwoordigers van erkende instanties en de onderwijskoepels een charter i.f.v. de invulling en bevorderen van interlevensbeschouwelijke competenties afgesloten. Aan dit charter werd uitvoering gegeven en werd verfijnd. Het wordt jaarlijks geëvalueerd en actueel gehouden. De Vlaamse overheid heeft in deze een faciliterende rol.	OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
12.5 (B) Verzamelen van goede praktijkvoorbeelden van het werken rond interlevensbeschouwelijke dialoog en het aanbod beter bekend maken, onder meer via het organiseren van een gemeenschappelijke studiedag interlevensbeschouwelijke dialoog door de onderwijsinspectie levensbeschouwelijke vakken.	OV Inspectie LBV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
12.6 (N) Opstellen van een engagementsverklaring met de EMB waarin het actieplan 'levensbeschouwelijk vak islamitische godsdienst' van EMB vertaald wordt. Een stuurgroep waakt over de uitvoering van deze engagementsverklaring.	OV EMB	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs

Mobiliseren van het middenveld			
Actie 13: Betrekken en ondersteunen van ouders, familie en kennissen			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
13.1 (V) Ondersteunen van lotgenotengroepen, die belangrijke vertrouwensfiguren en ondersteuners zijn van getroffen families. Ze zijn tevens brugfiguren/rolmodellen ter preventie van (gewelddadige) radicalisering en toeleiding naar hulpverlening, scholen en CLB's. We stemmen deze actie verder af met de ontwikkelingen binnen de back-office van de opvoedingslijn. We bedden de ondersteuning van lotgenoten in binnen de Huizen van het Kind.	WVG OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Welzijn Minister van Onderwijs
13.2 (B) Ondersteunen van een helpdesk voor opvoedingsvragen bij radicalisering voor ouders, familie, vrienden en kennissen. De helpdesk biedt opvoedingsondersteuning, vraagverheldering, informatie en kan gericht doorverwijzen naar het geschikte reguliere aanbod. De helplijn is telefonisch en online toegankelijk. Er is afstemming met andere hulp- en informatielijnen, De helpdesk kan beroep doen op een netwerk van experts voor de backoffice en een klankbordgroep. . We stemmen de activiteiten verder af met de ondersteuning van opvoedingsvragen bij familieleden en de ondersteuning van lotgenoten.	WVG Opvoedingslijn van vzw De Keerkring Partners in de backoffice en klankbordgroep	80.000 € per jaar (tot 30 november 2017)	Minister van Welzijn
13.3 (B) Structurele aandacht voor het bereiken van doelgroepouders in het kader van de lopende beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de ouderkoepelverenigingen.	OV	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs
13.4 (B) Ondersteunen van ouders en familie door K&G via o.a. de Huizen van het Kind, die sterk inwerken op ontmoeting, opvoedingsondersteuning en laagdrempelig onthaal.. De CAW's, de CLB's en Jongerenwelzijn stemmen binnen een integrale jeugdhulp hun aanbod af op radicalisering en een regionaal en aangepast aanbod (via IROJ) wordt verzekerd (aandacht voor outreachend werken, huisbezoeken, lotgenotengroepen, counseling, rouwverwerking,...). Er wordt ook afgestemd met de projecten rond familieondersteuning die ondersteund worden door de KBS.	WVG OV KBS	Binnen de reguliere middelen	Minister van Welzijn Minister van Onderwijs
13.5 (N) In overleg met de VSK nagaan hoe peer support in het kader van polarisering een rol kan spelen. Jongeren gaan immers in de eerste plaats met hun vragen en problemen bij leeftijds- of leeftijdsgenoten ('peers') te rade en zoeken steun bij elkaar. Peer support is een manier van samenwerken en elkaar ondersteunen. Peers helpen elkaar met behulp van eigen kennis, inzichten en ervaring. 'Peer' betekent dat je op vele manieren gelijkwaardig bent of in gelijkaardige omstandigheden verkeert.	OV VSK	Binnen de reguliere middelen	Minister van Onderwijs

Actie 14: Ruimte bieden voor dialoog, tegengeluiden en identiteitsontwikkeling			
<i>Omschrijving</i>	<i>Actoren</i>	<i>Budget</i>	<i>Verantwoordelijke minister</i>
14.1 (B) Verdere opvolging van de projecten die werden opgestart in 2016 tot eind 2017 in het kader van de oproep 'Positieve identiteitsontwikkeling bij jongeren'. Er zal een afsluitend toonmoment worden georganiseerd met de bedoeling om de ontwikkelde expertise en tools verder te verspreiden.	KB CJSM Jeugdclubs vzw, Zonder Handen vzw, Arktos vzw, Victoria Deluxe vzw, Groep Intro vzw, Partage en Couleurs vzw, MSC Ahlan vzw	398 374 € (Integratie) 250.183 € (Jeugd) (2016-2017)	Minister van Integratie en Inburgering Minister van Jeugd en Media
14.2 (N) Lanceren van een projectoproep om maatschappelijke tegengeluiden te mobiliseren. Het draait daarbij om kleinschalige initiatieven waarbij boodschappen worden verspreid die extremistisch discours ondermijnen, en dit zowel via lokale netwerken en bijeenkomsten als via sociale media. Daarnaast wordt, via een oproep naar gemeenten, ingezet op initiatieven rond normen en waarden, rechten en plichten en actief en gedeeld burgerschap (zie maatregel 4.3).	KB	500.000 € (2018 – 2019)	Minister van Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid
14.3 (N) Lanceren door de VRT van het online platform 'Stemmen uit het kalifaat'. Dit platform bundelt getuigenissen van slachtoffers van IS, de moeders van hun strijders, de jeugdwerkers die ervaring hebben met hun ronselaars, en ex-strijders. Het platform kadert in de reeks 'IS in het vizier' (zie maatregel 10.1).	CJSM VRT	Binnen de reguliere middelen	Minister van Media
14.4 (B) Deelname vanuit Vlaanderen aan de 'No Hate Speech Movement,' een jongerencampagne van de RvE, via het 'No Hate Speech Platform Vlaanderen (NoHate). Dit platform heeft tot doel online en offline haatspraak en haatzaaien terug te dringen door kinderen en jongeren en hun begeleiders (jeugdwerkers, leerkrachten, ouders...) te sensibiliseren, te vormen en handvatten aan te reiken om weerbaar te zijn en actie te ondernemen. <u>Concrete voorbeelden:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Initiatieven naar aanleiding van de Vlaamse week tegen pesten en Internationale Mensenrechtendag • Vlogwedstrijd over omgaan met online haatberichten • Deelname aan internationale vormingsinitiatieven en -trainingen, • Gerichte communicatie naar belanghebbenden: nieuwsbrief, website met tools en tips, vertaling van de RvE-publicatie rond tegenverhalen... • Lanceren partneroproep 'No Hate AlterNarratief'. Dit initiatief wil jongeren en hun begeleiders omkaderen, opleiden en activeren met geteste werkvormen om 	CJSM WVG OV Mediawijs, Tumult, Stampmedia	10.000 € (Jeugd) 20.000 € (Welzijn)	Minister van Jeugd en Media Minister van Welzijn Minister van Onderwijs

<p>peer-to-peer en zoveel mogelijk herstelgericht te reageren op online haatspraak en desinformatie die kan leiden tot de discriminatie van of gewelddadige aanval op mensen op basis van afkomst, nationaliteit, religie, cultuur, gender, seksuele voorkeur ... Er wordt expliciet de brug gemaakt naar het brede welzijnsveld (door kennisbevordering van en vorming voor eerstelijns- en welzijnswerkers).</p>			
<p>14.5 (V) Polarisering in de media tegengaan via het project rePresent. Jongeren van buitenlandse herkomst uit stedelijke buurten gaan in dialoog met professionele mediamakers over de representatie en beeldvorming van jongeren van buitenlandse herkomst in de media. De resultaten van dit project worden verspreid in de vorm van gezamenlijke adviezen van jongeren en mediamakers over representatie en berichtgeving in een concreet mediaproduct en een training voor mediaredacties.</p>	<p>CJSM Mediawijs Stampmedia</p>	<p>Binnen de reguliere middelen</p>	<p>Minister van Media</p>
<p>14.6 (N) Sport kan een waardevolle rol spelen in het bereiken van en het werken met jongeren die dreigen zich niet meer verbonden te voelen met hun samenleving – ook jongeren die vatbaar zijn voor extremistisch gedachtegoed. Daarnaast kan sport er ook voor zorgen dat mensen van verschillende herkomst met elkaar in contact komen en zo bijdragen tot sociale samenhang en duurzame verbinding. <u>Concrete initiatieven:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren en inhoudelijk uitbouwen van de Buurtsport-methodiek: Het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid stimuleert gemeenten tot het oprichten van een buurtsportwerking en zorgt voor een inhoudelijke en kwalitatieve ondersteuning van de bestaande buurtsportwerkingen (o.a. rond competentieontwikkeling van jongeren via sport en door middel van kennisopbouw en het ontwikkelen en delen van modellen). • Verenigingsondersteuning: Via een project worden methodieken ontwikkeld om het beleidsvoerend vermogen van lokale sportclubs te versterken. Hierdoor zullen sportclubs in de toekomst beter in staat zijn om adequaat in te spelen op maatschappelijke uitdagingen uit hun omgeving. • Risico Vechtsport Platform: Bepaalde vechtsporten oefenen een aantrekkingskracht uit op die jongeren die weinig tot geen aansluiting en verbinding vinden met het bestaande sport- en vrijetijdsaanbod. Om de kwaliteit van de vechtsportaanbieders te verhogen werd het Risico Vechtsport Platform opgericht: http://www.vechtsportplatform.be/. Dit platform biedt ondersteuning aan federaties, clubs en gemeenten. 	<p>CJSM</p>	<p>Binnen de reguliere middelen</p>	<p>Minister van Sport</p>
<p>14.7 (N) In het kader van 'Focus op Talent' wordt via een mobiliserende strategie ingezet op het doorbreken van vooroordelen en het versnellen van de mindswitch naar een talent- en competentiebenadering in de brede samenleving. Werkgeversorganisaties (VOKA en UNIZO), werknemersorganisaties (ACV, ABVV en ACLVB) en eigenorganisaties van</p>	<p>WSE</p>	<p>Binnen de reguliere middelen</p>	<p>Minister van Werk</p>

<p>kansengroepen (GRIP en het Minderhedenforum) vervullen hierin vanuit hun expertise en netwerk een belangrijke rol. De werknemersorganisaties focussen daarbij onder meer op de creatie van inclusieve bedrijven, en dit via het naar voren schuiven van een plan van aanpak voor de verschillende probleemsituaties, maar evenzeer via samenwerking met individuele werknemers die moeilijker aansluiting vinden met hun werkomgeving vanwege omgevingsvoorwaarden en cultuur en via een ondersteunende campagne. De mobiliserende strategie zal verder versterkt worden met acties vanuit het ruimere middenveld die werden geselecteerd in het kader van een ESF-oproep.</p>			
<p>14.8 (B) Verdere opvolging van de projecten die werden geselecteerd in het kader van de oproep 'straatburgerschap', bijvoorbeeld via tussentijdse vergaderingen en werkbezoeken. De projecten richten zich op de stedelijke jongerencultuur en sociale inclusie in Brussel. Na afloop van de projecten zal de Vlaamse overheid (coördinatie Brussel) een inspiratiedag, netwerkdag of terugkoppelingsmoment organiseren waarbij jongeren die aan de gesubsidieerde projecten hebben deelgenomen, getuigen over hun ervaringen en over de kennis die ze hebben opgedaan.</p>	KB	250.000 €	Minister van Brussel

Begrippen¹:

- Federaal Actieplan Radicalisme: een plan van aanpak dat via een geïntegreerde samenwerking tussen diverse overheidsdiensten het inperken van radicalisme en extremisme in onze samenleving als oogmerk heeft. Om dit te bereiken bevat het actieplan twee doelstellingen: het in kaart brengen van individuen en groeperingen met een radicaliserend effect op hun omgeving, en het reduceren van de impact van deze vectoren van radicalisering.
- Nationale Task Force (NTF): het strategische en beleidsmatige orgaan van het federaal Actieplan Radicalisme. De Nationale Taskforce is verantwoordelijk voor het algemene beheer en de continue opvolging van het Actieplan, onder het voorzitterschap van het OCAD.
- LIVC (Lokale Integrale Veiligheidscel): lokaal overleg met preventie en sociale diensten in het kader van een gepersonaliseerde opvolging, op basis van de omzendbrief van de Minister van Binnenlandse Zaken en van de Minister van Justitie betreffende de informatie-uitwisseling rond en de opvolging van de foreign terrorist fighters (FTF) afkomstig uit België van 21 augustus 2015.
- Radicalisme: het nastreven en/of ondersteunen van diep ingrijpende veranderingen in de samenleving, die een gevaar kunnen opleveren voor de democratische rechtsorde (doel), eventueel het hanteren van ondemocratische methodes (middel), die een afbreuk kunnen doen aan het functioneren van de democratische rechtsorde (effect). Of meer algemeen: de bereidheid om de uiterste consequentie van een denkwijze te aanvaarden en in daden om te zetten.
- (Gewelddadige) radicalisering: een proces waarbij een individu of groep van individuen op dusdanige wijze wordt beïnvloed dat dit individu of deze groep van individuen mentaal gevormd wordt of bereid is tot het plegen van terroristische handelingen.
- Extremisme: racistische, xenofobe, anarchistische, nationalistische, autoritaire of totalitaire opvattingen of bedoelingen, of ze nu van politieke, ideologische, confessionele of filosofische aard zijn, die theoretisch of in de praktijk strijdig zijn met de beginselen van de democratie of de mensenrechten, met de goede werking van de democratische instellingen of andere grondslagen van de rechtsstaat.
- Terrorisme: het gebruik van geweld tegen personen of materiële belangen om ideologische of politieke redenen, met het doel zijn doelstellingen door middel van terreur, intimidatie of bedreigingen te bereiken.
- Polarisering: de verscherping van tegenstellingen tussen groepen in de samenleving, die resulteert of kan resulteren in (een toename van) spanningen tussen deze groepen en in risico's voor de sociale veiligheid'.²

Afkortingen:

- KB: beleidsdomein Kanselarij en Bestuur
- OV: beleidsdomein Onderwijs en Vorming
- WVG: beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- CJSM: beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media

---

¹ Voor de begrippen 'radicalisme', '(gewelddadige) radicalisering', 'extremisme' en 'terrorisme', worden de omschrijvingen gegeven die het OCAD hanteert.

² Uit: 'Starten met een aanpak van polarisatie en radicalisering - Een stappenplan voor het verkennen en ontwikkelen van een aanpak en voor het verzamelen en verwerken van informatie', ontwikkeld door het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement in opdracht van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, 18 januari 2007.

- WSE: beleidsdomein Werk en Sociale Economie
- IV: beleidsdomein Internationaal Vlaanderen

- AAVR: Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering
- ABB: Agentschap Binnenlands Bestuur
- AgII: Agentschap Integratie en Inburgering
- AgODi: Agentschap voor onderwijsdiensten
- AJW: Agentschap Jongerenwelzijn
- AMIF: Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie
- Atlas: stedelijk agentschap integratie & inburgering Antwerpen vzw
- AUHA: Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen
- BCH: Bijzonder Comité Herinneringseducatie
- CAW: Centrum voor Algemeen Welzijnswerk
- CLB: Centrum Leerlingenbegeleiding
- DBZ: Departement Buitenlandse Zaken
- EMB: Executief van de Moslims van België
- ET 2020: Education and Training 2020
- EXPOO: Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning
- FOD BiZA: Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken
- FOD Justitie: Federale Overheidsdienst Justitie
- IGO: Instituut voor Gerechtelijke Opleiding
- JH: Justitiehuisen
- JINT: Coördinatieorgaan voor Internationale Jongerenwerking
- K&G: Kind en Gezin
- KBS: Koning Boudewijnstichting
- KU Leuven: Katholieke Universiteit Leuven
- MO: Maatschappelijke Oriëntatie
- NT2: Nederlands Tweede Taal
- OCAD: Coördinatieorgaan voor de Analyse van de Dreiging
- OCJ: Ondersteuningscentrum Jeugdzorg
- OTA: Ondersteuningsteam Allochtonen
- RAN: Radicalisation Awareness Network
- RvE: Raad van Europa

- SDJ: Sociale Dienst Jeugdrechtbank
- VDAB: Vlaamse dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
- VIAA: Vlaams Instituut voor Archivering
- VRT: Vlaams Radio- en Televisieomroeporganisatie
- VSK: Vlaamse Scholierenkoepel
- VVI: Vlaams Vredesinstituut
- VVJ: Vereniging Vlaamse Jeugddiensten
- VVSG: Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten
- VGC: Vlaamse Gemeenschapscommissie

Betreft: Uitvoering van de resolutie betreffende de bestrijding van gewelddadige radicalisering die op 27 mei 2015 werd aangenomen in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement

	Maatregel uit resolutie	Actie uit het actieplan
1	Ons open inclusief maatschappijmodel actief en consequent versterken door in te zetten op gedeeld burgerschap, het versterken van de maatschappelijke samenhang met respect voor ieders rechten en plichten;	Uitgangspunt actieplan. Zie ook in het bijzonder acties 4, 12 en 14. Zie ook HIBP, HGKBP en VAPA.
2	Gewelddadige radicalisering resoluut aanpakken, daartoe de nodige maatregelen nemen en in dat kader snel waar nodig extra budgettaire ruimte voorzien in het bijzonder in die domeinen en in die gemeenten waar problemen zich het scherpst stellen;	Uitgangspunt actieplan. Zie ook in het bijzonder acties 4 en 5.
3	Preventieve maatregelen nemen die de voedingsbodem of risicofactoren voor radicalisering wegnemen. Bijvoorbeeld door de ongekwalificeerde uitstroom in het onderwijs, spijbelen, schoolmoeheid en jeugdwerkloosheid tegen te gaan, via flankerend onderwijs, door te zorgen voor hulpverlening die voor iedereen toegankelijk is, door versterkt jeugdwerk en buurtsport. Daarbij wordt van iedereen verwacht dat hij of zij de aangeboden kansen ook probeert te grijpen;	Uitgangspunt actieplan. Zie ook HIBP, HGKBP en VAPA.
4	Acties en maatregelen in het onderwijs en in de welzijnssector die radicalisering kunnen voorkomen zoveel mogelijk integreren in bestaande hulpverlening en een breder bereik geven door de bestaande drempels weg te werken;	Uitgangspunt actieplan. Zie ook in het bijzonder acties 5, 8, 9 en 10.
5	Voorzien in één centrale, voortdurend bereikbare telefonische hulplijn voor ongeruste ouders, leerkrachten of andere burgers in de omgeving van radicaliserende jongeren. Die telefoonlijn moet neutraal zijn en uitgerust worden met een degelijke backoffice die onmiddellijk advies kan verlenen of meer intensieve ondersteuning;	13
6	Eerstelijns werkers, leerkrachten en andere mensen die actief zijn in het brede welzijns- en onderwijsveld zo opleiden dat zij het ontstaan van radicale denkbeelden sneller herkennen en beschikken over een draaiboek om daarop gepast te reageren. Het Vlaams Platform stuurt die opleiding aan;	8 9 10
7	Het brede middenveld laten delen in de bestaande kennis en programma's van de Vlaamse overheid rond preventie en sensibilisering, bijvoorbeeld door een train-de-traineraanpak;	8 9
8	In het onderwijs sterk inzetten op de ontwikkeling van interlevensbeschouwelijke competenties bij alle leerlingen en op burgerschapseducatie. Daarbij moeten bestaande goede voorbeelden verzameld worden en via best practices verspreid worden;	12
9	In de opleiding en nascholing van leerkrachten meer aandacht besteden aan religieuze of politieke radicalisering van jongeren;	8
10	Scholen die geconfronteerd worden met radicaliserende jongeren voorzien van een ondersteunend netwerk van islamexperten die op korte termijn een tegendiscours op gang kunnen brengen; om in diezelfde scholen ook de ouderbetrokkenheid te verhogen;	5 13
11	Rond jongeren die dreigen te radicaliseren systematisch overleg tussen alle relevante partners aanmoedigen en faciliteren. Daarbij kan gedacht worden aan partnertafels met onderwijzend personeel, preventiewerkers, welzijns werkers, straathoekwerkers of verantwoordelijken van jeugd- en sportclubs, politie;	6

12	Voor een beperkte groep jongeren die sterk radicaliseren en voor potentiële Syriëstrijders voorzien in time-outprojecten of time-inaanpak, afhankelijk van de noden van de jongere;	5 6
13	De capaciteit van dringende jeugdhulp-, hulpverlenings-, opleidings- en tewerkstellingstrajecten versterken in die gemeenten en steden waar de radicaliseringsproblematiek zich het scherpst stelt;	5
14	Investeren in een laagdrempelig aanbod van professionele opvoedingsondersteuning om zo de cruciale netwerken rond jongeren en hun opvoeders te versterken;	5 13
15	Adequate ondersteuning verschaffen aan referentieconsulenten in ondersteuningscentra jeugdhulp en referentiejustitieassistenten justitiehuizen;	10
16	De strijd tegen discriminatie opvoeren door het versterken van de meldpunten en de opstart van een meldpunt Halle-Vilvoorde, alsook de uitbreiding van het instrumentarium in het kader van handhaving;	De lokale contactpunten maken deel uit van Unia, het Interfederaal Gelijkekansencentrum. Voor wat betreft de handhaving: zie (o.m.) HGKBP.
17	Verschillende categorieën Syriëgangers van elkaar onderscheiden, en voor elk van hen een gepaste aanpak voorzien. Die gedifferentieerde aanpak neemt niet weg dat elke Syriëganger onderworpen moet worden aan een strafrechtelijk onderzoek, eventueel gevolgd door een berechting;	6
18	Bij teruggekeerde Syriëstrijders na het uitzitten van hun gevangenisstraf onder meer technieken van decompressie toepassen om te vermijden dat zij als gevaarlijke individuen in de samenleving terecht komen;	6
19	Teruggekeerde Syriëgangers die niet vervolgd worden en veroordeelde Syriëstrijders die hun straf bijna hebben uitgezeten, onderwerpen aan een deradicaliseringsprogramma, om mogelijke veiligheidsrisico's zo klein mogelijk te houden;	6
20	Radicaliserende personen die (nog) niet vertrokken zijn en gedetineerden die dreigen te radicaliseren in de gevangenis onderwerpen aan individuele re-integratieprogramma's;	6
21	Bij de federale overheid aandringen op een kordate aanpak van ronselaars en bij de Vlaamse overheid de controle op de erkenningsvoorwaarden voor moskeeën, namelijk het geen forum bieden aan predikers en ronselaars (zie voorwaarde 11 rondzendbrief BA-2006/04), verhogen;	Wordt opgenomen binnen het erkenningsbeleid van lokale geloofsgemeenschappen.
22	De centrale rol van lokale besturen erkennen door hen bijkomend te ondersteunen bij het voeren van een integraal veiligheidsbeleid: een beleid dat niet alleen inzet op politionele handhaving, maar ook op sociale veiligheid in de vorm van dialoog, gemeenschapsvorming en leefbaarheid van wijken;	4 5
23	In het kader van een deradicaliseringsaanpak onderzoeken of de bestaande aanpak van sektes of totalitaire ideologieën kan worden toegepast;	9
24	Streven naar een gecoördineerd veiligheidsbeleid, waarbij overheden en diensten gestroomlijnd samenwerken;	1 2 3 4 6
25	Zorgen voor een zogenaamde ketenaanpak: een ononderbroken keten van maatregelen die begint bij een gegrond signaal van 'verontrusting' over een persoon en die eindigt met een maatregel op maat van de situatie;	6

26	Een gecoördineerd systeem van risicodetectie invoeren, dat stoelt op informatie-uitwisseling tussen de welzijnssector, het onderwijs, de veiligheidsdiensten, het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) enzovoort. Dit systeem moet zo werken dat indien meerdere signalen van verschillende actoren op een risico wijzen, een onderzoek kan worden gestart. In dit verband is het belangrijk een kader te creëren dat verduidelijkt wie de info inbrengt en wie toegang tot deze info krijgt;	2 6
27	Het Vlaams Platform Radicalisering, met zijn afgevaardigden van alle betrokken overheidsdiensten, goed uitbouwen. Het moet een centraal aanspreekpunt zijn dat snel de eerste tekenen van radicalisering kan detecteren en dat daarrond snel alle informatie en expertise samenbrengt. Het moet ook dienen als een platform dat alle kennis en expertise die opgedaan wordt, verzamelt en voor alle deelnemers beschikbaar maakt;	1
28	Op korte termijn, en in afwachting van een justitiehuis voor Halle-Vilvoorde, antennes oprichten in Asse, Vilvoorde en Halle en op federaal vlak ijveren voor de uitvoering van de engagementen in verband met het parket van Halle-Vilvoorde;	Wordt opgenomen binnen het welzijnsbeleid.
29	Zorgen voor structureel overleg tussen de Nationale Veiligheidsraad en Vlaanderen;	2
30	De spilfunctie en regierol van de lokale besturen in het voorkomen, detecteren, opvolgen en ombuigen van radicalisering niet alleen erkennen, maar ook ondersteunen en faciliteren; dit kan zich concretiseren in de lokale coördinatiecellen;	4 6
31	De ervaring, kennis en expertise die in sommige voortrekkerssteden al opgedaan is eenvoudig beschikbaar stellen voor alle gemeenten en steden die daaraan behoefte hebben. In die verspreiding van die good practices moeten het Vlaams Platform en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een centrale rol spelen;	4
32	Een snel inzetbaar, multidisciplinair interventieteam oprichten dat lokale besturen met onvoldoende expertise over radicalisering kan begeleiden;	4
33	Ijveren voor een eengemaakt politiebeleid in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, en in afwachting daarvan werk maken van een vloeiende informatie-uitwisseling tussen de Brusselse politiezones onderling, en tussen de Brusselse politiezones en de Rand;	Geen Vlaamse bevoegdheid.
34	De toekenning van de extra middelen voor steden en gemeenten gebeurt op basis van een objectieve risicoanalyse. Die mag echter niet van die aard zijn dat steden en gemeenten die zelf investeerden en een sterk preventief beleid voeren geen bijkomende steun kunnen krijgen;	4
35	Zorgen voor laagdrempelige informatie en maximale terugkoppeling tijdens de procedure bij de opmaak en indiening van erkenningsdossiers;	Wordt opgenomen binnen het erkenningsbeleid van lokale geloofsgemeenschappen.
36	Het belang onderschrijven van de erkenning van moskeeën. Zo wordt vermeden dat moskeeën op niet-transparante wijze ondersteund worden door Golfstaten die zelf een salafistische interpretatie uitdragen;	Wordt opgenomen binnen het erkenningsbeleid van lokale geloofsgemeenschappen.
37	De inrichting van een Vlaamse imamopleiding faciliteren, een opleiding die naast een grondige kennis van het geloof, ook oog heeft voor de kennis van het Nederlands en de kennis van universele waarden;	11
38	De op 14 maart 2014 opgestarte dialoog tussen de erediensten en levensbeschouwingen verder steunen, en een periodiek overleg organiseren tussen de Vlaamse overheid en de	Wordt opgenomen binnen het integratiebeleid.

	geloofsgemeenschappen waar met hen actuele zaken worden besproken en afgestemd;	
39	Aandringen op een wettelijk verankerde Vlaamse en Franstalige kamer in de Moslimexecutieve, om de samenwerking met de Vlaamse overheid en de lokale overheden transparanter en vlotter te laten verlopen;	Federale bevoegdheid. (Inmiddels gerealiseerd.)
40	Een actief beleid van gelijke kansen en non-discriminatie voeren om het gedeelde burgerschap te versterken;	Wordt opgenomen binnen het gelijkkansenbeleid. Zie ook HGKBP en HIBP.
41	Een klimaat van dialoog en respect voor diversiteit creëren, om zo het gevoel van gedeeld burgerschap te versterken. Een dergelijk klimaat moet in de eerste plaats gecreëerd worden via onderwijs en jeugdwerk. Beide kunnen een positieve persoonlijke ontwikkeling van kinderen en jongeren bevorderen, en hen vreedzaam leren omgaan met verschillen. Ook het brede middenveld, de levensbeschouwelijke gemeenschappen, de media, welzijns- en onderwijsinstellingen en jeugd- en sportverenigingen hebben een belangrijke rol te spelen in het scheppen van een klimaat van dialoog en respect;	12 14 Zie ook HIBP, HGKBP en VAPA.
42	Intens en structureel overleg plegen met het lokale, federale en Europese niveau en de verschillende plannen ter bestrijding van radicalisme, die door de deelstaten en de federale overheid worden opgesteld, op elkaar afstemmen;	2 3 4 6
43	Actief bijdragen aan de federale kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan;	2
44	Zorgen voor een optimale informatiedoorstroming met veiligheids- en inlichtingendiensten, Binnenlandse Zaken, Europese, regionale en lokale besturen. Daartoe moeten duidelijke operationele afspraken gemaakt worden op het gebied van het beroepsgeheim (bijvoorbeeld risicoschatting en casuoverleg) en het doorgeven en uitwisselen van informatie;	2 3 4 6
45	Best practices uit het buitenland verzamelen en implementeren in het Vlaamse en lokale beleid ter bestrijding van het radicalisme. Ook de aanbevelingen van het Radicalisation Awareness Network (RAN) moeten op die wijze omgezet worden;	3
46	Structureel overleg organiseren tussen de verschillende beleidsniveaus met betrekking tot (potentiële) vertrekkers en terugkeerders. Dit overleg moet uitmonden in een correcte informatiedoorstroming en eensluidende procedures over de aanpak van potentiële vertrekkers en terugkeerders. Dat laatste dient bijvoorbeeld te gebeuren door het systematisch doorgeven van elke schrapping van een vertrekkers uit het gemeenteregister;	2 4
47	In het Vlaamse beleid en in de aanpak in de diverse beleidsdomeinen Brussel niet vergeten. Dit betekent ook samenwerking met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), partner voor het Vlaamse gemeenschapsbeleid in Brussel, die een belangrijke lokale regierol vervult;	1 12
48	Gezinsondersteunende exitprogramma's onderzoeken en implementeren;	6
49	Programma's inzake traumabegeleiding voor hulpverleners en familie die met terugkeerders in contact komen onderzoeken en implementeren;	6
50	Alle initiatieven ondersteunen die geloofwaardige tegenverhalen of counternarratives ontwikkelen waarmee het extremistische discours ondermijnd kan worden;	14
51	Zelfhulpgroepen van getroffen familieleden erkennen en ondersteunen;	13

52	Inzetten op brede preventieve gezinsondersteuning via 'Huizen van het Kind' en via het jeugdwerk	5 13 14
53	Investeren in maatschappelijke initiatieven die een tegenverhaal bieden aan digitale propaganda op internet en sociale media;	14
54	De media stimuleren hun rol te spelen in de vorming van een inclusieve samenleving, door de diversiteit van de Vlaamse samenleving te weerspiegelen. Dit kan onder meer door: <ul style="list-style-type: none"> a) in de onderhandelingen over de nieuwe beheersovereenkomst van de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT) ambitieuze doelstellingen op tafel te leggen over een grotere aanwezigheid van etnisch-culturele diversiteit op het scherm b) de sector te stimuleren om tot een grotere diversiteit te komen via de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM); en binnen het personeel; c) in de samenwerkingsovereenkomsten met de regionale omroepen toe te zien op de uitvoering van de decretale opdracht, inclusief artikel 165, 3°, "het voeren van een actief diversiteitsbeleid in de organisatie en in het programma-aanbod"; 	14 Wordt voorts opgenomen binnen het mediabeleid (en beheers- en samenwerkingsovereenkomsten). Zie ook HIBP en HGKBP.
55	Zelf een positief inclusief verhaal ontwikkelen en verspreiden via alle infokanalen, waaronder de sociale media.	Wordt opgenomen binnen het communicatiebeleid van de Vlaamse overheid. Zie ook HIBP, HGKBP en VAPA.

Afkortingen:

HIBP: Horizontaal Integratiebeleidsplan

HGKBP: Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan

VAPA: Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

Betreft: Uitvoering van de acties en maatregelen uit het 'actieplan ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme' van 3 april 2015 en koppeling met het geactualiseerde actieplan

Het geactualiseerde actieplan bouwt verder op de realisaties van het vorige actieplan, maar de inzet wordt bijgesteld op basis van een gewijzigde beleidscontext, nieuwe inzichten over de aanpak en een gewijzigd dreigingsbeeld.

Overzicht van de voornaamste bijstellingen en ontwikkelingen:

1) Coördinatie en samenwerking in de uitvoering:

- Op Vlaamse niveau blijft de coördinatie verlopen via het Vlaams Platform Radicalisering – een netwerk van aanspreekpunten vanuit de verschillende beleidsdomeinen (KB, OV, WVG, CJSM, WSE). In functie van afstemming met de federale overheid en de lokale overheden, zijn ook het OCAD, de FOD Justitie, de VGC en de VVSG vertegenwoordigd in het Platform. KB (en concreet ABB) coördineert het Platform. Het Platform komt maandelijks bijeen.
- De afstemming met de federale overheid en met de andere gewesten en gemeenschappen blijft essentieel en werd inmiddels verankerd via de overlegorganen van het federale Plan Radicalisme en via andere fora zoals de IMC Justitiehuisen. Toch wordt nog meer de directe en actieve betrokkenheid van de Vlaamse actoren in de federale structuren (NTF en relevante werkgroepen) beklemtoond.
- Uitwisseling met andere regio's en landen wordt verdergezet. Er wordt werk gemaakt van partnerschappen met Nederland en Noordrijn-Westfalen, maar ook andere opportuniteiten worden bekeken.
- Voorts wordt ook de betrokkenheid bij de initiatieven van de Europese Commissie versterkt. Naast de reeds bestaande vertegenwoordiging in de werkgroepen van het RAN, sloot de Vlaamse overheid zich ook aan bij het Europese 'Network of Prevent Coordinators'. Nieuw in dit verband is ook de deelname vanuit het jeugdbeleid aan de expertengroep van de Europese Commissie 'Defining the specific contribution of youth work as well as non-formal and informal learning to fostering active citizenship and participation of young people in diverse and tolerant societies and preventing marginalisation, radicalisation potentially resulting in violent behaviour'. De toolbox die in dit kader werd ontwikkeld is de uitkomst is van een jaarlange maandelijks structurele bijdrage vanuit het Vlaams jeugdbeleid en zal op verschillende momenten worden voorgesteld en worden verspreid naar het jeugdwerk.
- In uitvoering van de federale omzendbrief PLP-41 updatete het departement Onderwijs en Vorming de lijst van aanspreekpunten bij de lokale politie voor scholen. Via het digitaal platform MijnOnderwijs kan elke school haar aanspreekpunt vinden. Via een dynamische databank zal deze informatie up-to-date gehouden worden.

2) Ondersteunen van de lokale aanpak:

- Gemeenten blijven prioritaire partners in de aanpak van zowel radicalisering als polarisering. De subsidies aan Vilvoorde, Antwerpen, Gent, Aalst, Maaseik, Menen, Zele, Oostende en Mechelen

in het kader van de versterken van de gemeentelijke regierol werden, na positieve evaluatie op basis van een tussentijdse rapportage, verdergezet.

- Ook de subsidie voor de ondersteuning vanuit de VVSG wordt verdergezet tot en met 12 januari 2020. Op basis positieve feedback van de lokale besturen in de eerste twee projectjaren, blijkt de ondersteunende bovenlokale rol van de VVSG een absolute meerwaarde. De nood en de vraag naar dergelijke ondersteuning is nog steeds acuut, zeker vanuit het perspectief van gemeenten die aanvankelijk nog niet met de problematiek werden geconfronteerd of gemeenten die het escaleren van de problematiek willen vermijden door in te zetten op een integrale preventieve aanpak. De VVSG zal in de komende projectjaren dus enerzijds verder werken op de reeds uitgezette koers, maar anderzijds ook inzetten op nieuwe noden en signalen. Er wordt ook ingezet op meer en regelmatig overleg tussen WVG en VVSG (voor meer afstemming en samenwerking). Bovendien zal de VVSG in het komende projectjaar ook de nodige stappen ondernemen voor de verankering van het project, om ervoor te zorgen dat ook na de projectperiode blijvend kan worden tegemoet gekomen aan de nood aan ondersteuning en het behouden van de expertise.
- Er wordt bijkomend ingezet op de versterking van de sociale samenhang en de creatie van duurzame verbinding op gemeentelijk of wijkniveau. Op die manier wordt ook bijgedragen aan de leefbaarheid en de veiligheid en kunnen mogelijke voedingsbodems voor gewelddadige radicalisering worden aangepakt. Succesvolle methodieken en interventies en inspirerende praktijkvoorbeelden worden geïnventariseerd en verspreid naar gemeenten.
- Vanuit jeugdbeleid wordt het sectoroverleg verdergezet. Dit sectoroverleg biedt een structureel kanaal om afstemming te realiseren met koepelorganisaties en lokale organisaties die werken rond positieve identiteitsontwikkeling. Thema's die aan bod kunnen komen zijn onder meer de ontwikkeling van instrumenten en methodieken, organisatie van studiedagen en uitwisselingsinitiatieven, delen van goede praktijken en expertise, en het signaleren van pijnpunten en noden. Op die manier zorgt dit overleg voor de cruciale positieve samenwerking met de sector. Voor het jeugdbeleid is dit sectoroverleg de rode draad doorheen het actieplan.
- Er wordt verder ingezet op het netwerk van islamexperten binnen Onderwijs. Daarnaast wordt ook het project Connect bestendig. Er blijft immers veel vraag naar deskundige ondersteuning. Tevens zal er oproep gelanceerd worden met het oog op een project rond polarisatiemanagement.
- Het (nieuwe) project "Theologische aanpak islamitisch radicalisme" zorgt binnen de hulpverlening voor specifieke expertise inzake het beantwoorden van religieuze vragen. Er is hier een grote nood aan. Dit project biedt hiervoor een aanbod, door het realiseren van gesprekken tussen geradicaliseerden en erkende en gescreende partners uit de moslimgemeenschap. Een dergelijk aanbod kan ook deel uitmaken van een disengagement-traject.

3) Organiseren van een persoonsgerichte aanpak:

- De LIVC's vormen een belangrijke schakel in de uitvoering van het preventieve beleid, en met name in functie van het organiseren van een persoonsgerichte aanpak voor FTF of (gewelddadig) geradicaliseerde personen. Daarom wordt ingezet op de ondersteuning van gemeenten in het kader van de uitbouw van deze LIVC's en vooral dan met betrekking tot het betrekken van de socio-preventieve actoren. Samen met de bevoegde federale diensten zal hiervoor een geïntegreerde handleiding worden opgemaakt. We willen hier ook de regierol

van de lokale besturen in individuele dossiers op een LIVC mee bevestigen, dit in samenspraak met andere socio-preventieve actoren.

- Hoewel de focus van het plan blijft liggen op primaire en secundaire preventie, en dus het voorkomen en zo vroeg mogelijk detecteren van gewelddadige radicalisering, zorgt het gewijzigde dreigingsbeeld ook voor uitdagingen op vlak van tertiaire preventie. Het actieplan bevat daarom ook maatregelen rond traumabegeleiding voor moeders of jonge kinderen en de uitbouw van disengagementstrajecten. Hiermee beogen we het terugdraaien van radicaliseringsprocessen, zodat de re-integratie van de betrokkenen en het hervallen (door risico-reductie) zoveel als mogelijk beperkt wordt. De verantwoordelijkheid van alle Vlaamse (maar ook federale) beleidsdomeinen voor de uitwerking van deze individuele trajecten wordt extra beklemtoond.

4) Versterken van kennis en expertise:

- Eerstelijns werkers krijgen vorming over positieve identiteitsontwikkeling bij jongeren. Via aan train-de-trainer werden intersectoraal 30 trainers opgeleid. Deze vormingswerkers moeten de trainingen nu zelf verder uitdragen binnen hun sectoren.
- Zowel vanuit het jeugdwerk als vanuit andere sectoren is er een toenemende vraag naar het vormingsaanbod vanuit het jeugdwerk om met jongeren te werken rond interculturele ontmoeting en positieve identiteitsontwikkeling. Dit aanbod wordt daarom verdergezet en is eveneens verankerd in de basisopdracht van het jeugdwerk. Het wordt door henzelf ingericht en georganiseerd, en structureel ondersteund vanuit het jeugdbeleid.
- Er wordt verder ingezet op samenwerking met en opleiding van referentiepersonen bij Jongerenwelzijn (consulenten OCJ en SDJ), justitiehuisen (justitieassistenten) en de CAW's (hulpverleners), zodat de expertise maximaal binnen het bestaande aanbod ontwikkeld wordt.

5) Mobiliseren van het middenveld:

- Er wordt, zoals aanbevolen in de desbetreffende resolutie van het Vlaams Parlement, versterkt ingezet op het ondermijnen van extremistisch discours via tegengeluiden, onder meer door een projectoproep om het middenveld hierin te mobiliseren en via een digitaal platform voor getuigenissen. Bovendien zal er ook een projectoproep worden gelanceerd naar gemeenten en de VGC om, vanuit hun regierol en in samenwerking met het maatschappelijk middenveld, initiatieven te nemen rond normen en waarden, rechten en plichten en actief en gedeeld burgerschap. In het kader van tegendiscours werd in 2016 ook reeds de theologische infolijn via een impulssubsidie opgestart. Deze infolijn wordt binnen de reguliere werking van de Moslimexecutieve gecontinueerd.
- Het inzetten op de identiteitsontwikkeling van jongeren wordt ook gecontinueerd. De projecten die hierrond begin 2016 werden opgestart in het kader van een gezamenlijke oproep van de ministers van Integratie en Jeugd, lopen nog tot eind 2017. Ze worden tussentijds opgevolgd en afgestemd via intervisiemomenten en zullen worden afgerond met een gemeenschappelijk toonmoment om de ontwikkelde expertise te delen met andere actoren.
- Ook het sportverenigingsleven en de sociale partners kunnen bijdragen aan sociale samenhang en duurzame verbinding. Relevante maatregelen in dat verband werden meegenomen in het actieplan. Concreet gaat het onder meer over het stimuleren van buurtsport, het versterken

van sportverenigingen in het omgaan met maatschappelijke uitdagingen en het creëren van inclusieve bedrijven.

Transversaal:

- Ook maatregelen die gericht zijn op de bredere maatschappelijke aanpak van polarisering en inzetten op gedeeld burgerschap worden meegenomen in het actieplan. Deze richten zich onder meer op de ondersteuning van de gemeenten (bijvoorbeeld via de oproep rond normen en waarden) maar ook op de ondersteuning van eerstelijns werkers, het nemen van initiatieven die focussen op polarisatiemanagement en het tegengaan van polarisering in de online ruimte.

Overzichtstabel oude vs. geactualiseerde actieplan:

	Actie uit actieplan 3 april 2015	Status + actie/maatregel uit geactualiseerde actieplan
1. We zorgen voor informatiedeling, afstemming en coördinatie, intern en met de andere overheden.		
1.1	Binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) zorgt een centrale verbindingspersoon voor afstemming met andere overheden en coördinatie op Vlaams niveau.	In uitvoering (maatregel 1.1)
1.2	Een Vlaams Platform radicalisering bundelt de expertise en zorgt voor een geïntegreerd beleid.	
1.3	Binnen elk betrokken departement of agentschap zorgt een verbindingspersoon/aanspreekpunt voor interne informatiedeling en afstemming.	
1.4	De informatie-uitwisseling met veiligheids-, inlichtingendiensten, politie en parket wordt afgestemd.	In uitvoering (actie 2)
2. We zorgen voor afstemming tussen de noden van lokale actoren en de subsidiërende overheid.		
2.1	We ondersteunen gemeenten met een radicaliseringsproblematiek in het opnemen van hun regierol.	In uitvoering (maatregel 4.1, 4.2)
2.2	We faciliteren de toegang tot en versterken waar mogelijk de ondersteuningsprojecten in het onderwijs in gemeenten met een radicaliseringsproblematiek.	In uitvoering (maatregel 5.5, 5.6, 5.7)
2.3	We zorgen voor een voldoende preventief welzijns- en jeugdhulpaanbod in gemeenten met een radicaliseringsproblematiek.	In uitvoering (actie 5)
2.4	We investeren in trajecten naar werk.	In uitvoering (maatregel 5.9)
2.5	We garanderen structureel overleg met lokale partners.	In uitvoering (maatregel 4.7)
3. We versterken bovenlokale expertiseontwikkeling en ontsluiten goede praktijken ter ondersteuning van het lokaal beleid inzake preventie van radicalisering.		
3.1	VVSG staat in voor expertiseontwikkeling en kennisdeling inzake lokale aanpak van radicalisering.	In uitvoering (maatregel 4.3)
4. We stimuleren onderzoek naar motieven en verklaringen voor radicalisering.		
4.1	We brengen sectorspecifiek onderzoek inzake radicalisering in kaart en stimuleren interdisciplinaire uitwisseling.	In uitvoering (actie 7)
5. We optimaliseren de ondersteuning van eerstelijns werkers (hulpverleners, leerkrachten, jeugdwerkers, VDAB-consulenten, imams,...) met betrekking tot het verwerven van kennis en vaardigheden, door vorming, expertiseontwikkeling en ontsluiting van goede praktijken.		
5.1	Via een projectsubsidie aan vzw Motief ondersteunen we eerstelijns werkers in het omgaan met radicalisering bij jongeren.	Uitgevoerd
5.2	We zetten de ontwikkelde expertise van vzw Motief ruimer in d.m.v. train-the-trainer-programma's.	In uitvoering (maatregel 8.1)
5.3	We organiseren vormingsinitiatieven voor eerstelijns werkers in samenwerking met de sectorale steunpunten en koepels met aandacht voor intersectorale uitwisseling.	
5.4	De sectorale steunpunten en koepels brengen goede praktijken, methodieken, materialen in kaart en ontsluiten ze.	In uitvoering (maatregel 9.1)
5.5	Het Agentschap I&I stelt haar expertise inzake interculturaliteit prioritair ter beschikking van de lokale actoren in de gemeenten met een radicaliseringsproblematiek.	In uitvoering (maatregel 4.4)
5.6	Dep. OND biedt handvatten aan leerkrachten/CLB-medewerkers in het omgaan met signalen van radicalisering.	In uitvoering (maatregel 9.1)
5.7	Dep. CJSM zorgt voor informatiedeling tussen jeugdwerkorganisaties.	In uitvoering (maatregel 4.7, 9.1)
5.8	VDAB biedt handvatten aan haar medewerkers in het omgaan met signalen van radicalisering.	In uitvoering (maatregel 9.1)

5.9	Referentiepersonen 'radicalisering' binnen Jongerenwelzijn, de sociale diensten van de jeugdrechtbank en de justitiehuisen zorgen voor interne ondersteuning en fungeren als extern aanspreekpunt.	In uitvoering (maatregel 10.1)
5.10	Referentiepersonen 'radicalisering' binnen de onderwijskoepels, het GO! en de CLB-sector zorgen voor interne ondersteuning.	In uitvoering (maatregel 10.2)
6. We gaan het overleg aan met vertegenwoordigers van de levensbeschouwingen.		
6.1	Het Agentschap Binnenlands Bestuur faciliteert de interlevensbeschouwelijke dialoog (VILD).	In uitvoering (wordt opgenomen binnen het integratiebeleid)
6.2	We bevorderen de interlevensbeschouwelijke competenties van jongeren.	In uitvoering (maatregel 12.1, 12.2, 12.4, 12.5, 12.6)
6.3	We ondersteunen leerkrachten levensbeschouwing op vlak van interlevensbeschouwelijke dialoog.	
6.4	We ontwikkelen een aanbod MO en NT2 op maat voor imams.	In uitvoering (maatregel 11.1)
6.5	We faciliteren de vorming en professionalisering van imams.	In uitvoering (maatregel 11.2, 11.3, 11.4)
6.6	We ondersteunen de Moslimexecutieve voor de oprichting van een infolijn voor eerstelijns werkers.	Uitgevoerd (wordt opgenomen binnen de reguliere werking)
6.7	We informeren de moskeeverenigingen over het onderwijs-, jeugdhulp- en welzijnsaanbod.	In uitvoering (maatregel 11.4)
6.8	Dep. WVG ontwikkelt met lokale moslimconsulenten een afsprakenkader voor de gemeenschapsinstellingen.	Uitgevoerd
6.9	We richten een netwerk van islamexperten op om een tegendiscours in scholen te voeren.	In uitvoering (maatregel 5.4)
7. We ondersteunen de ouders.		
7.1	We richten binnen een netwerk van experts een helpdesk op voor ouders, vrienden en kennissen van radicaliserende jongeren.	In uitvoering (maatregel 13.2)
7.2	Dep. OND en Dep. WVG stemmen de ondersteuning van ouders af en focussen op de problematiek van radicalisering.	In uitvoering (maatregel 13.1, 13.3, 13.4)
7.3	We maken de ondersteuning van ouders beter bekend via Minderhedenforum en federaties van etnisch-culturele minderheden (ECM).	Uitgevoerd
8. We verhogen de weerbaarheid van jongeren.		
8.1	We maken weerbaarheidstrainingen voor jongeren snel inzetbaar binnen onderwijs, welzijn en jeugdwerk.	In uitvoering (maatregel 5.5, 5.7, 5.10, 8.1, 14.4)
9. We versterken organisaties die jongeren kunnen ondersteunen in hun zoektocht naar een eigen identiteit.		
9.1	We ondersteunen projecten die inzetten op de preventie van radicalisering.	In uitvoering (maatregel 14.1, 14.6, 14.8)
10. We stellen ons instrumentarium ter beschikking van de federale overheid in het kader van deradicalisering en de aanpak van radicalisering in gevangenis.		
10.1	Lokale Task Forces kunnen beroep doen op het Vlaamse instrumentarium in het kader van deradicalisering.	In uitvoering (maatregel 6.1)
10.2	We zorgen voor een voldoende en onmiddellijk beschikbaar aanbod jeugdhulp-, hulpverlenings-, opleidings- en tewerkstellingstrajecten.	In uitvoering (actie 5)
10.3	De aanpak van radicalisering wordt opgenomen in het strategisch plan hulp – en dienstverlening aan gedetineerden.	In uitvoering (maatregel 6.2)
11. We maken werk van een actieve Vlaamse publieksdiplomatie en zetten in op een correcte beeldvorming.		
11.1	Het Departement Internationaal Vlaanderen zorgt voor kennisopbouw en kennisdeling tussen Vlaanderen en andere landen inzake de preventieve aanpak van radicalisering	In uitvoering (maatregel 3.2)
11.2	We ontwikkelen een mediastrategie om polariserende berichtgeving tegen te gaan	In uitvoering (maatregel 14.2, 14.3, 14.4, 14.5)